

ՀԱՅՈՒ ԱՐԻԻՆԸ ԵՒՐՈՊԱՅԻ՞ ԵՆՔ ԹԷ ԱՍԻԱՅԻ

Փարիզի Տիկնանց Միութեան Բուժարանը յամառող Հիւանդները, քանի մը ամիսէ ի վեր զարմանքով կը տեսնէին թէ, օտար բժիշկ մը իրենցմէ իւրաքանչիւրէն կաթիլ մը արիւն կ'առնէր։ Ու այս առթիւ Հաղարումէկ ենթադրութիւն կ'ընէին, նոյնիսկ կարծելով թէ ղեկորադրութեան համար է...

Ենդերը աւելի պարզ է։ Մեր լարեկամը՝ Տօքթ. Գօսովիչ, հայ արիւնը կը քննէր կենսաբանական նոր մեթոտով մը, որ կուգայ ամբողջացնել զանազան ցեղերու մարդարանական և ցեղարանական յատկանիւնքը։

Մասնաւոր շնորհակալութիւն կը յայտնենք Տօքթ. Գօսովիչի որ թոյլ տուաւ մեզի առաջին անգամ «Բուժանք»-ի մէջ հրատարակել իր հետազոտութեանց արդիւնքը՝ որ Փարիզի Մարդարանութեան դպրոցի ուսուցիչներէն փրօֆ. Փափիօյի կողմէ պիտի հաղորդադրուի այս տարի սեպտեմբեր ամսուն Ամսթերտամի մէջ կայանալիք Մարդարանական Միջազգային համադումարին։

Առողջ մարդու մը արիւնի մեծաքանակ (300-500 կրամ) և մէկ անգամէն ներարկուած կարգ մը ծանր հիւանդներու, կրնայ շատ անգամ փրկել անոնց կեանքը։

Վերջին քանի մը տարիներու ընթացքին, բժիշկները և վիրաբույժները յաճախ կը կիրարկեն այս միջոցը (Transfusion du sang) որ բազմաթիւ ծանր, մասնաւոր սաստիկ արիւնահոսութեան հետեւանքով մահամերձ հիւանդներու նոր կեանք տուած է։

Անցեալ դարուն և դեռ աւելի առաջ բժիշկները փորձած էին մեծաքանակ արիւն ներարկել իրենց հիւանդներուն։ Բայց յաճախ հիւանդներուն վիճակը կը վատթարանար և նոյնիսկ անոնք քանի մը ժամուայ մէջ եղբրական մահ մը կ'ունենային։

Դեռ նոր հաստատուեցաւ որ ոչ միայն կենդանիներու արիւնը կարգ մը կենսաբանական յատկութիւններով բոլորովին տարբեր է մարդկային արիւնէն, այլ մարդկային արիւնն ալ մէկ անհատէն միւսը կը տարբերի։ Եւ եթէ նախապէս, իրենց երակներուն մէջ մեծաքանակ մարդկային արիւն ընդունող հիւանդները կը մեռնէին, պատճառը այն էր որ տուողին արիւնը չէր «յարմարէր» ընդունողին (հիւանդին) արիւնին հետ, և լուծուելով անոր մէջ, առաջ կը բերեր յաճախ մահացու ցնցում մը (Choc)։

Երբ ամանի մը մէջ հաւաքենք քիչ մը արիւն, կարճ ժամանակի մէջ «կը պաղի» և երկու մասի կը բաժնուի։ Յատակը՝ հաստատուն մաս մը, որ կը պարունակէ արեան կարմիր գնդիկները. անոր վրայ՝ դեղնորակ հեղուկ մը, որ արեան շիւուկն է։

Առնենք երկու անձի (Ա. և Բ.) արիւններ։ Զատենք անոնց շիւուկը և կարմիր գնդիկները։ Ուսումնառման մէկուն կարմիր գնդիկները միւսի շիւուկին հետ և փոխադարձաբար։

Եթէ արիւնները նոյն տեսակէն են, կարմիր գնդիկները անվթար կը մնան, որովհետեւ շիճուկին կը «յարմարին»: Կարելի է մէկին արբւնը աներկիւղ միւսին ներարկել:

Իսկ եթէ միեւնոյն տեսակէն չեն, իւրաքանչիւրին շիճուկը նախ կը հաւաքէ (*agglutiner*) և յետոյ կը լուծէ (*hemolyser*) միւսին կարմիր գնդիկները: Այս պարագային իւրաքանչիւրին կարմիր գնդիկները միւսին շիճուկին չեն «յարմարիր» (*incompatibles*), անոր կողմէ լուծուելու ընդունակ են և շիճուկներն ալ միեւնոյն ատեն զանոնք լուծելու յատկութիւնը ունին: Հետեւաբար ոչ Ա.ի արիւնը կարելի է ներարկել Բ.ին, և ոչ ալ Բ.ի արիւնը՝ Ա.ին: Հակառակ պարագային ներարկուած արիւնին գնդիկները կը լուծուին միւսին մէջ, կը խանգարեն այս վերջինին հաւասարակշռութիւնը և առաջ կը բերեն ներքին ցնցում մը որ կրնայ մահացու ըլլալ:

Կան ուրիշ տեսակ արիւններ, որոնց շիճուկը լուծող յատկութիւն չունի, իսկ կարմիր գնդիկները լուծուելու ընդունակութիւն ունին, կարելի է իրենց ներարկել որեւէ արիւն, որովհետեւ շիճուկը լուծող յատկութիւն չունի, բայց վտանգաւոր է զանոնք ուրիշին ներարկել:

Կան նաև ուրիշ տեսակ արիւններ, որոնց շիճուկը զօրաւոր կերպով լուծող է, իսկ կարմիր գնդիկները լուծուելու ընդունակութիւն չունին: Հետեւաբար կարելի է զանոնք որեւէ մէկուն ներարկել, քանի որ գնդիկները չեն լուծուիր. իսկ անոնց կարելի է ներարկել միայն նոյն տեսակի արիւն:

Մարդկային արեան կենսաբանական այս յատկութիւններուն և մասնաւորաբար կարմիր գնդիկներու հաւաքուելու (*agglutinabilité*) և լուծուելու ընդունակութեան վրայ հիմնուելով, բժիշկները մարդկութիւնը բաժնած են չորս խմբերու (*groupes sanguins*):

Հարիւր հոգիի վրայ 40-46-ը՝ Ա. խումբին կը պատկանին

,,	,,	,,	9-16-ը՝ Բ.	,,	,,
,,	,,	,,	2-6-ը՝ Գ.	,,	,,
,,	,,	,,	38-44-ը՝ Դ.	,,	,,

Այս Թուանշանները միայն մասնագիտական արժէք մը պիտի ներկայացնէին եթէ գիտունները աւելի հետաքրքիր չըլլային և չփնտռէին թէ այս համեմատութիւնները ինչ չափով կը փոխուին զամազամ ազգերու և ցեղերու մէջ:

Քանի մը տարիէ ի վեր այս ուղղութեամբ կատարուած հետազոտութիւնները, մասնաւորաբար Լանտշթայնէրի և Հիրշֆէլտի կողմէ, ցոյց կուտան թէ՝

1 — Արիւններու կենսաբանական վերոյիշեալ յատկութիւնները

տեղական (conatant) և ժառանգական են և թէ Ա. և Բ. խմբերու յատկութիւնները, Մէնտէլեան օրէնքներուն համեմատ, տիրական են (dominant) :

2 — Ա. խումբի համեմատութիւնը գերակշիռ է եւրոպայի ժողովուրդներուն մէջ, բայց աստիճանաբար կը նուազի երթալով դէպի Ասիոյ արեւելքը, հարաւ-արեւելքը և Ափրիկէի ժողովուրդները, որոնց մէջ Բ. խումբի համեմատութիւնն է գերակշիռ :

Հոս տանք քանի մը թիւեր .

Ազգութիւն	Ա. խումբ	Բ. խումբ	Գ. խումբ	Դ. խումբ	Ցեղային յայտանիշ
Անգլիացի	43. 4	7. 2	3. —	46. 4	4.5
Ֆրանսացի	42. 6	11. 2	3. —	43. 2	3.2
Գերմանացի	47. 3	11. 3	5. 7	36. —	3.1
Ամերիկացի	40. —	7. —	10. —	43. —	2.9
Իտալացի	38. —	11. —	3. 8	47. 2	2.8
Աւստրիացի	40. —	10. —	8. —	42. —	2.6
Չեքոսլովակ	40. —	12. 4	7. 8	39. 2	2.6
Պուլկար	40. 6	14. 2	6. 2	39. —	2.3
Սերպ	41. 8	15. 6	4. 6	38. —	2.29
Յոյն	41. 6	16. 2	4. —	38. 2	2.25
Ռումանացի	40. 93	14. 54	7. 97	36. 53	2.17
ՀԱՅ	40. 3	16. 6	6. 8	36. 3	2.01
Թուրք	38. —	18. 6	6. 6	36. 8	1.77
Հունգարացի	38. —	18. 8	12. 2	31. —	1.6
Բուլղարացի	37. —	20. 8	9. 5	32. 5	1.55
Արաբ	32. 4	19. —	5. —	43. 6	1.55
Հրեայ (Սպանիա)	33. —	23. 7	5. —	28. 8	1.3
Ռուս	31. 2	21. 8	6. 3	40. 7	1.3
Չինացի	25. —	34. —	10. —	30. —	0.8
Աննամիւր	22. —	28. 4	7. 2	42. —	0.8
Հնդիկ	19. —	41. 2	8. 5	31. 3	0.5

Ընդունուած է, զէթ առժամապէս որ, Ա. խմբի համեմատութիւնը 30-էն որքան բարձր ըլլայ, այնքան ժողովուրդը մը կը մօտենայ, մարդաբանական տեսակէտէն, եւրոպական տիպաբանութեան, հայերու մէջ Ա. խմբի համեմատութիւնը, ըստ Տօքթ. Քոսովիչի (Հայերու մէջ Ա. խմբի համեմատութիւնը, ըստ Տօքթ. Քոսովիչի ընդունութիւններուն*), 40-էն վեր է, և եթէ ընդունինք այս թուանշան-

*) Տօքթ. Քոսովիչ, առանձին կամ Փրոֆ. Հիքշէլտի հետ քննած է քանի մը ուրիշ ազգերու արիւններ ևս և այս միջոցին կը քննէ պարսկներու արիւնը :

ներուն արուած մեկնութիւնը, Հայերս շատ մօտ ենք եւրոպական տիպարին, աւելի քան Ռուսերը, Հունգարացիները, Բուլղարացիները, մանաւանդ հարաւային եւրոպացիի (Իտալացի եւն.) տիպարին եթէ նկատի առնենք մեր գլխի չափերը (dolico chephale) :

Եթէ ժողովուրդները դասաւորենք իրենց ցեղային յայտանիշներուն*) համաձայն, ինչ որ մենք ըրած ենք, կը տեսնենք որ բուն եւրոպացի ժողովուրդներու յայտանիշերը, բացի Հունգարացիներէն, 2-էն վեր են: Իսկ Պօլսէն անդին, դէպի արեւելք, ցեղային յայտանիշը հետզհետէ կը նուազի և կ'իյնայ 1,77-էն 0,5-ի: Հայերուն ցեղային յայտանիշը, դատելով իրենց այժմու բնակավայրէն, Ռուսերու յայտանիշին պէտք է մօտենար: Մինչդեռ ան 2-էն վեր է, և անկէ դատելով, Հայերը պէտք է դտնուէին Պօլսոյ արեւմուտքը, Պալքանեան ժողովուրդներէն անմիջապէս վերջ: Արդեօք հոն չէի՞ն բնակեր դարեր առաջ և փաստ մը չէ՞ որ Թրակիայէն Փոքր Ասիա դաղթած են...

Տօքթ. Բօսովիչ նկատած է նաև որ իր մինչև հիմա քննած Հայերուն (380 հոգի) աչքերը չափանկադոյն էին, բացի 25-էն որոնց աչքերը կանաչորակ էին: Ասոնց 24-ը իրենց մայրերէն միայն ժառանգած են աչքերու այդ դոյնը. ինչ որ բացառիկ և յատկանշական երևոյթ մըն է, կ'ըսէ Տօքթ. Բօսովիչ: Ո՞ր ցեղէն եկած են մեզի այդ կանաչորակ (ծաւի?) աչքերը: Յիշենք թէ մեր ժողովուրդը կանաչորակ աչքերը «բարբարոս» աչքեր կը նկատէ:

Զանազան ժողովուրդներու մէջ արեան խմբաւորումներու ամփոփ մէկ պատկերը տուինք և մատնանշեցինք այդ խմբաւորումներու համեմատութեան մարդարանական-ցեղարանական նշանակութիւնը, դէթ այն որ կարգ մը գիտուններ կուտան անոր:

Փափաքելի է որ հայաշատ կեդրոններու, մասնաւորաբար Հայաստանի մէջ, արեան այս շատ կարեւոր քննութիւնը կատարուէր մեծ համեմատութիւններով, թէ Հայերու և թէ շրջապատող ժողովուրդներու վրայ: Հաւանականաբար այս միջոցով կարելի ըլլայ նոր լոյս սփռել հայ ազգի ծագման և դարերու ընթացքին կրած խառնուրդներու մասին:

Մենք պատրաստ ենք այս քննութեան թեքնիքը, որ շատ պարզ է, ինչպէս նաև ուրիշ մանրամասնութիւններ տալ բոլոր անոնց որոնք կը հետաքրքրուին այս հարցով:

ԲԺ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

*) Ցեղային յայտանիշը (indice des races) կը ստացուի բաժնելով Ա. և Գ. խումբերու գումարը, Բ. և Գ. խումբերու գումարով: